

คำสันนิษฐานในภาษาไทยที่มีมูลรากเป็นคำภาษาเขมร

ของ

กาญจนา นาคสกุล

วิทยานิพนธ์นี้

นับเป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

ของคณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๒

อนุมัติโดยคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้นับเป็นส่วน
ประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญาโทบัณฑิต

.....

คณบดีคณะอักษรศาสตร์

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ..... ประธานกรรมการ

.....
.....
.....
.....

วันที่ .....

คำว่า

เมื่อข้าพเจ้า เรียนวรรณคดีอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาและชั้นเตรียมอุดมศึกษา ครู อาจารย์ที่สอนข้าพเจ้าได้อธิบายให้ข้าพเจ้าทราบคำแปลและความหมายของศัพท์ หุกตัวที่อยู่ในหนังสือวรรณคดี บางคำก็บอกว่า เป็นคำมาจากภาษาบาลีบ้าง สันสกฤต บ้าง เขมร บ้าง ที่มาของคำเหล่านี้ก็ไม่ใช่เรื่องสำคัญอะไรนัก แต่พอ ข้าพเจ้ามา เรียนในชั้นอุดมศึกษา การอุกกลับปรากฏว่า ในการศึกษาภาษาและ วรรณคดีนั้น มูลรากและที่มาของคำ เป็นสิ่งที่น่าสนใจ น่าศึกษาค้นคว้า เป็นที่สุด ยิ่งมีคำที่ไม่ทราบที่มาปรากฏในหนังสือวรรณคดีมากเท่าไร ก็ยิ่งทำให้ข้าพเจ้า ตั้งใจมั่นที่จะศึกษาค้นคว้าวิชาภาษาไทยให้รู้แจ่มแจ้งขึ้น เพื่อจะได้เป็นทางให้คำที่ทราบ ที่มาของคำบางคำที่สงสัยกัน ที่เรียกว่า "ศัพท์สันนิษฐาน" มีมากขึ้นเท่านั้น

ศัพท์สันนิษฐานในภาษาและวรรณคดีไทยนี้มีทั้งที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤต และอื่น ๆ ภาษาบาลีและสันสกฤต เป็นภาษาที่บุตรควรเปลี่ยนแปลงรูปภาษา ความหมาย และการใช้ภาษาแล้ว คำที่พ้องกับคำในภาษาทั้งสองนี้ จึงตัดสินใจง่ายว่า คงจะเป็นคำที่มี มูลรากมาจากภาษาบาลี หรือ สันสกฤต นั้น ส่วนคำที่พ้องกับภาษาเขมร มักจะตัดสินใจยาก เพราะภาษาเขมรเป็นภาษาที่ยังมีชีวิตอยู่ มีการเปลี่ยนแปลง หักรูปคำและการใช้อยู่ คำใหม่ ๆ ยังมีเกิดขึ้นเรื่อย ๆ คำในภาษาเขมรมีพ้อง กับคำในภาษาไทยมาก คำพวกนี้อาจเป็นคำเขมรที่ไทยนำมาใช้ หรือ อาจ เป็นคำไทยที่เขมรนำไปใช้ หรืออาจจะเป็นคำที่มีพ้องกันโดยที่ไม่มีใครเป็นฝ่ายยืม ใครไปใช้ ก็เป็นไฉนทั้งนั้น การพิจารณาคำพ้องทุก ๆ คำ จึงต้องอาศัยหลักฐาน อื่น ๆ ประกอบมากมาย ข้าพเจ้าเห็นว่า การค้นคว้าคำสันนิษฐานที่มาจาก ภาษาเขมรนี้ จะทำได้ยาก แต่เมื่อทำแล้วจะเกิดผลประโยชน์อย่างมากมาต่อ การศึกษาภาษาไทย ข้าพเจ้าจึงตัดสินใจสืบค้นคำสันนิษฐานภาษาเขมรที่ใช้ในภาษาไทย

การสืบค้นภาษาเขมรนั้น จำต้องศึกษาภาษามอญควบไปด้วย เพราะ ภาษามอญ และ เขมรเป็นภาษาตระกูลเดียวกัน เช่นเดียวกับภาษาบาลีและ สันสกฤต คำที่เป็นภาษา มอญ-เขมร มาแต่เดิม จะมีรูปพ้องกัน

สันสกฤต ~~ภาษา~~ ถึงกรณีนี้ก็ยังคงประสบความลำบากในการสืบค้นด้วยไม้อาจ
 คัดสืบคำบางคำได้ว่า เป็นคำภาษาไทย เขมร หรือ มอญ มาแต่เดิม ด้วย
 ไม่มีประวัติ หรือเรื่องราวของคำ ลักษณะของคำ หรือหลักฐานการใช้คำ แต่
 ไบรอตมาช่วยยืนยัน หนังสือภาษามอญหรือเขมรเก่า ๆ ก็ไม่มีจะช่วยในการค้นคว้า
 หิ้งอำจิวิบูลย์ภาษาเขมร และ มอญ ที่หาตัวไต่ยากกว่าผู้รู้ภาษาบาลี สันสกฤต
 หรือ ภาษาอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าก็ได้พยายามสืบค้นหลักฐานชั้นต้นคำที่สันนิษฐาน
 ว่าเป็นภาษาเขมรเท่าที่จะสืบได้ทุกคำ คำใดที่ยังอยู่ในข่ายสงสัย ข้าพเจ้า
 ก็ได้จัดไว้พวกหนึ่งเพื่อว่าผู้ที่สนใจการศึกษาทางภาษาไทยโดยไม่มีโอกาสและมีทางที่
 จะสืบค้นต่อไปได้ ก็จะสืบค้นต่อไปเพื่อประโยชน์แก่การศึกษา

ในการค้นคว้าเขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง " คำสันนิษฐานในภาษาไทยที่มีมูลราก
 เป็นคำภาษาอวตมธ " นี้ ข้าพเจ้าได้อาศัยพจนานุกรม ๓ ฉบับ เป็นหลัก
 ในการค้นคว้า คือ

๑. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๔๘๓ คำสะกด
 ของคำไทยทุกคำ ถ้าแปลของคำทุกคำได้ใช้ตามพจนานุกรมฉบับนี้ทั้งสิ้น หิ้ง
 การพิจารณาคำสันนิษฐานก็ถือตามพจนานุกรมฉบับนี้ กล่าวคือ คำใดที่พจนานุกรมได้บอก
 ไว้อย่างหนึ่ง แต่ข้าพเจ้าค้นได้อีกอย่างหนึ่งกับคำที่พจนานุกรมไม่ได้บอกที่มาได้
 ข้าพเจ้าจึงจะยกขึ้นมาพิจารณาและสันนิษฐาน

๒. ก) พจนานุกรมเขมร ฉบับ พระราชบัณฑิตยสถาน กรมศึกษา
 ภาควิชา ๑ คำ ก-ม พ.ศ. ๑๘๙๘

ข) พจนานุกรมเขมร ฉบับ พุทธศาสนมณฑลพิษณุ ภาควิชา ๒
 คำ ข-อ พ.ศ. ๑๘๘๓

คำภาษาเขมรทุกคำทั้งตัวสะกดและคำแปลในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใ้จาก
 พจนานุกรมทั้งสองเล่ม - ที่กล่าวข้างบนนี้ เฉพาะที่เกี่ยวกับการแปลคำใดจาก
 คำบรรยายวิชาภาษาเขมร ศี ๓๕๖ ๖๖๖ ศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๔๔๔ - ๒๕๐๐ ของ นาย ฉ่ำ ทองคำวรรณ (เปรียบเทียบ)

๓. MCL - English Dictionary ของ Holliday, R.

M. R. A. S. ฉบับพิมพ์ในความอนุเคราะห์ของ สยามสมาคม

กรุงเทพฯ ค.ศ. ๑๙๒๒ เป็นที่มาของคำบางคำที่เทียบอยู่ คำภาษามอญ
บางคำได้มาจากคำนอกเล่ม ของ นาย พวน งามวิจิตร จะได้ออก
ไว้เป็นแห่ง ๆ ไป

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จเป็นเล่มสมบูรณ์ก็โดยได้รับความกรุณาจาก
ศาสตราจารย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และ อาจารย์ ฉลวย วุฒาติศย์ อาจารย์
ที่ปรึกษาทั้งสองท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ ความคิดเห็น และได้ตรวจแก้ข้อบกพร่อง
ต่าง ๆ ให้ตลอดมา อาจารย์ มหา ฉ่ำ ทองคำวรรณ ได้ให้ความรู้
ทางภาษาเขมรทั้งได้สละเวลาช่วยแปลและตรวจคำเขมรที่ใช้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้
ข้าพเจ้ารู้สึกทราบบ้างในพระคุณของท่านอาจารย์ทั้งสามนี้ อย่างที่จะหาคำพูดใด ๆ
มากล่าวให้เหมาะสมมิได้ ข้าพเจ้าจึงได้แต่ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย
จงกลบันดาลให้ท่านอาจารย์ที่ใส่ทำวิทยาทานแก่ข้าพเจ้านี้ ได้ประสบแต่
สิ่งประเสริฐทุกทีวาราศรี

กาญจนา นาคสกุล

สารบัญ และ โครงเรื่อง

<u>บท</u>		หน้า	
	คำสันนิษฐานคำภาษาไทย		๑ - ๑๕
	การอาศับทความรู้ทางประวัติศาสตร์		๑
	วิธีสังเกตุคำเขมรในภาษาไทย		๔ - ๕
	ลักษณะและหลักภาษาเขมร		๗ - ๑๓
<u>ภาคที่ ๑</u>	ศัพท์สันนิษฐานภาษาเขมรที่ใช้ในวรรณคดีไทย		๑๖ - ๓๑
<u>ภาคที่ ๒</u>	คำราชาศัพท์ที่มีมูลรากเป็นคำภาษาเขมร		๓๑ - ๓๘
<u>ภาคที่ ๓</u>	คำสันนิษฐานภาษาเขมรที่มาใช้เป็นคำซ้อนในภาษาไทย		๔๐ - ๔๖
<u>ภาคที่ ๔</u>	คำสันนิษฐานที่ผู้ใช้เป็นคำสามัญในภาษาไทย		๔๘ - ๗๘
<u>ภาคที่ ๕</u>	คำที่ยังสันนิษฐานไม่ได้ว่าเป็นคำภาษาไทย		๗๘ - ๘๕
<u>บทสรุป</u>	ประโยชน์ที่ได้รับจากการสืบค้น " คำสันนิษฐาน "		๘๕ - ๑๐๒
	- ไขข้อสงสัยเกี่ยวกับคำที่รับมาจากเขมร		๘๖ - ๘๗
	- ไขรูปภาษาเขมรและภาษาไทยที่ต่างจากกัน		๘๘ - ๑๐๐
	- ไขแนวความคิดในการศึกษาทางภาษาไทย		๑๐๑
<u>ภาคผนวก</u>	รายชื่อหนังสือที่ไว้ช่วยในการค้นคว้า		๑. - ๖.
	บรรณานุกรม		๗. - ๑๘.

บทนำ

การสันนิษฐานคำภาษาไทย

ภาษาไทยในปัจจุบันนี้ มีคำต่างภาษาต่าง
ประเทศปะปนอยู่มากมาย คำพวกนี้มีทั้งที่มูลรากมาจากภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต
ภาษาเขมร ภาษามอญ ภาษามลายู และภาษาของชาติอื่น ๆ การนำคำภาษา
อื่นเข้ามาใช้ในภาษาไทยของตอนนี้ เป็นวิธีการที่ทำให้ภาษาเจริญขึ้น ภาษาของชาติอื่น ๆ
คล้ายภาษาบาลี เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ก็รับวิธการคำวิธีการ
พ้องเสียงเสียกันแต่อย่างนั้น การรับภาษาต่างประเทศนี้ ภาษาจะยอม
รับแต่คำหรือเสียงที่สามารถจะออกเสียง ได้ด้นักตามระบบเสียงที่มีอยู่ในภาษาของตน
เท่านั้น ถ้าใดที่ออกเสียงได้สะดวกก็คงรูปเดิมอยู่ ถ้าใดออกเสียงไม่ได้ก็ตายไป
หรือไม่ก็คงผิดเพี้ยนเสียงไปเป็นอย่างอื่น บางครั้งเสียงที่ผิดเพี้ยนไปนั้นก็จะเป็นไป
ด้วยไม่ตั้งใจ ภาษาไทยก็ต้องดำเนินไปตามกฎของภาษานี้ คำต่างภาษาต่างประเทศ
ที่ไทยรับมาใช้จึงอาจถูกดัดแปลงเสียงให้ไพเราะและให้เหมาะสมกับการออกเสียง
ของคนไทยเสียเป็นส่วนใหญ่ และมีเองที่ทำให้เกิดความลำบากในการสืบสาวต้นเค้า
ของคำภาษาไทยบางคำ อย่างไรก็ตาม ภาษา แม้จะได้ดัดแปลงไปอย่างไรก็จะต้อง
ต้องมีเค้าของคำเดิมไว้ให้เห็นบ้าง ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ทางนิรุกติศาสตร์ เข้าช่วย
เป็นต้นว่า คำภาษาไทยเป็นคำในภาษาตระกูลคำโดด^(๑) แต่ลักษณะคำในบาง
ภาษา เช่น เขมร แม้ว่าโคบรูปจะมีลักษณะเป็นพวกตระกูลภาษาคำโดด คือ
ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเมื่อเข้าประโยคแล้วก็จริง แต่ก็มีกรรมแลลงคำด้วยการเติม

---

(๑) ภาษาคำโดด (Isolating Language) หมายถึงภาษาที่เอาคำตั้ง
หรือคำมูลมาเรียงลำดับเข้าประโยค เมื่อเข้าประโยคแล้วคำเหล่านี้ก็คงรูปอยู่
ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปเพื่อแสดงความผูกพันเกี่ยวข้อตามหน้าที่ในประโยค เสียง
ของคำก็คงเดิมดัดกับภาษาตระกูลอื่นที่มีการเปลี่ยนแปลงคำตั้งไปตามหน้าที่ใน
ประโยค หรือไปตามลักษณะของคำ

กลาง
 คำเติมหน้า หรือ อุปสรรค (Prefix) และเติม (Infix) อย่างรูปลักษณะ
 ของตระกูลภาษาติดต่อกัน ทั้งคำในภาษาก็มักจะมีพยัญชนะต้นของคำเป็นคำ
 ความคล้าย และเป็นคำหลายพยางค์มากกว่าคำไทยโดยปรกติ ภาษามาลีและ
 สันสกฤตเป็นภาษามีวิภक्तिปัจจัย (Inflectional Language) (๒) มีคำเติม
 เป็นธาตุ เมื่อจะใช้คำใดในภาษาคงแปลงรูปคำของธาตุ ด้วยการเติมวิภक्तिปัจจัย
 เสียก่อนเป็นต้น.

การสืบสาวที่มาของคำไทยต้องอาศัยความรู้ทางประวัติศาสตร์

การสืบสาวคำไทยว่าได้นำเอามาจากภาษาใดบ้าง นอกจากจะอาศัย
 สังเกตคุณลักษณะของรูปคำนั้นมาเปรียบเทียบกันแล้ว ยังจะต้องอาศัยเรื่องราว
 ทางประวัติศาสตร์ประกอบเป็นแนวพิจารณาด้วย เพราะสังคมมนุษย์เมื่อมีการติดต่อกัน
 บ่อยมีการสังสรรค์กันในทางวัฒนธรรม มีภาษาและขนบธรรมเนียม เป็นต้น
 มากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่การสังสรรค์จะมีความใกล้ชิดกันเพียงใด

ชนชาติไทยแต่เดิม ปรากฏว่า มีถิ่นฐานอยู่
 แถบตอนใต้ของประเทศจีน ตอนลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง ต่อมากายหลังได้อพยพ
 เรื่อยลงมาทางใต้ แถบตอนเหนือของแหลมอินโดจีนหลายครั้งหลายหนมาอยู่ทาง
 แคว้นสิบสองปันนาและเหนือประเทศพม่าปัจจุบันบ้าง ทางตั้งเกี่ยในแคว้นสิบสอง -
 จูไทยบ้าง และแถบดินแดนที่เป็นประเทศลาวและประเทศไทยปัจจุบันนี้บ้าง.

ดินแดนที่ปัจจุบันนี้เห็นประเทศไทยนั้น ก่อนที่ชาวไทยจะยกลงมาเป็น
 ที่อยู่ของชนชาติในตระกูล ออสโตรเอเชียติก (Austro-Asiatic) (๓)
 มีตระกูล มอญ-ขแมร์ เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีชนชาติในตระกูล ออสโตรเนเซียน
 (Austronesian) มี จาม ชาว มลายู เป็นต้น ชนพวกนี้ได้รับวัฒนธรรม

(๒) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, นิรุกติศาสตร์ ภาค ๑ หน้า ๒๐

(๓) เสฐียรโกเศศ (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว), แหลมอินโดจีนสมัยโบราณ
 ภาคที่ ๑ หน้า ๒๐

ส่วนใหญ่มากจากชาวอินเดีย ซึ่งได้เดินทางมาติดต่อกับคนทางแหลมอินโดจีนแต่โบราณ
มา^(๕) จึงทำให้พวกเหล่านี้มีวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง เมื่อชนชาวไทยอพยพลงมา
ก็ได้มาอยู่เคล้าคละปะปนกับชนชาติในกระแสรูที่กล่าวมาแล้วนั้น โคมเฉพาะชาว เขมร
มลายู มอญ เป็นเวลาช้านานอย่างน้อยก็ถึง ๓๐๐-๔๐๐ ปี ตลอดระยะเวลา
นี้ชนชาติไทยได้รับวัฒนธรรม มีภาษาศิลปวิทยาการ ประเพณีการปกครอง ขนบ-
-ธรรมเนียม มาลา จากชนชาติที่กล่าวนี้ มี เขมร เช่นกัน ภาษาอันเป็นสื่อ
กลางของการติดต่อและเป็นวัฒนธรรมสาขาหนึ่งก็จะต้องติดเข้ามาในภาษาไทยด้วย
อย่างไม่มีข้อสงสัย ภาษาท้องถิ่นโดยเฉพาะภาษาเขมร ภาษามอญ รวมทั้งภาษา
บาลี สันสกฤตซึ่งชนในแถบนี้ใช้ติดมาอยู่ ก็หลั่งไหลเข้ามาในภาษาไทย คำภาษา
ไทยเดิมที่ไม่มีเสียงควบกล้ำมากนักก็มีเสียงควบกล้ำตามภาษาที่รู้จักใหม่ คำหลายพยางค์
ซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศก็มีใช้อยู่ในภาษามากขึ้น คำต่างประเทศเหล่านี้เมื่อออกมา
เป็นคำไทยแล้วส่วนมากได้ดัดแปลงรูปและเสียง ไปตามอักขรวิธีและระบบเสียง
ในภาษาไทยเพื่อสะดวกแก่การใช้ นานเข้าก็กลายเป็นคำไทยโดยสมบูรณ์ที่ใช้
กันอยู่ตามปกติ จึงอาจทำให้เข้าใจผิดว่า คำนั้นเป็นคำในภาษาไทยมาแต่
เดิมก็ได้

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยกับภาษาเขมร

ในบรรดาชนชาติต่าง ๆ ในแหลมอินโดจีนที่ได้ถ่ายทอดวัฒนธรรม
ให้แก่ชนชาติไทยในสมัยโบราณ เขมร นับเป็นชาติที่สำคัญที่สุด โดยเหตุที่ชนชาติ
ไทยกับเขมรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทั้งทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์
เป็นเวลานานตั้งแต่ไทยยกลงมาอยู่ในดินแดนประเทศไทยจนถึงสมัยที่ไทยตั้งเป็น
ประเทศเอกราชแล้ว เขมรกับไทยก็ยังได้ติดต่อกันด้วยตลอดวัฒนธรรม
กันเรื่อยมาบางบ้างน้อยบ้างแล้วแต่ท้องถิ่นและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ในระยะหลังๆ

(๕) พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงราชานุภาพ , แสดงมรรยาตพงศาวดารสยาม เล่ม ๑ หน้า ๕.

และการควบกล้ำของเขมรก็มีลักษณะ ที่เรียกว่า ควบกล้ำในภาษาไทย (๕) ควบเขมรสามารถออกเสียง พยางค์สองตัวพร้อมกันได้ไม่ว่าพยางค์นั้น ๆ จะเป็น ตัวใด มีกับไทยที่ออกเสียงควบได้แต่เมื่อควบกับตัว ร, ล, ว เท่านั้น และที่ ตัวพยางค์ของเขมร มี " เจริง " อยู่ทุกตัว ก็เพื่อใช้เจริงนั้นเขียนเวลาควบกล้ำ กับพยางค์อื่น ๆ เท่านั้นเอง

คำภาษาไทยแท้ ๆ ที่เป็นคำมาจากพยางค์มักจะเป็นพวกคำประสมหรือ คำกร่อน เท่าที่สังเกตคำมาจากพยางค์ในภาษาไทย มีแต่เป็นคำยืมมาจากภาษาอื่น ส่วนภาษาเขมรมีคำที่มีหลายพยางค์อยู่มาก เช่น มันทาค บงอาจ ตุมบาล อีร์ าลา และแม้คำพยางค์เดียวของเขมร ก็สามารถจะเติมคำอุปสรรค และ คำเติมกลางให้กลายเป็นคำหลายพยางค์ได้ เช่น

เกตุคา เป็น กัฎา , คาล เป็น กันาล
 กูร เป็น คันูร , จุระ เป็น มจจุระ าลา

๔. สังเกตจากคำที่มาใช้เป็นคำซ้อนในภาษาไทย ภาษาไทยมี

คำควบคู่ที่เรียกในนิรุกติศาสตร์ว่า คำซ้อนไวพจน์คู่ (Synonymous Couplets) เอาคำสองคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมาเข้าคู่กัน คำซ้อนไวพจน์คู่ นี้ถ้าจะมีความหมายเท่าเดิมหรือผิดเพี้ยนไปจากเดิมบ้างก็ได้ ส่วนคำที่เอามาเข้าคู่กันนี้ ที่เป็นคำไทยคำหนึ่ง เป็นคำต่างประเทศที่ไทยรับเข้ามาใช้คำหนึ่งก็มี เป็นคำต่างประเทศทั้งสองคำเลยก็มี ทั้งนี้เนื่องจากในระยะแรกที่ไทยได้ค้าขายต่างประเทศมาใช้ คงจะเกิดความจำเป็นซึ่งล้นที่จะให้ทราบว่าคำที่นำเข้ามาใช้ มีความหมายว่าอะไร จึงนำเอาคำไทยมาซ้อนเพื่อขยายความหมายให้เข้าใจ เกิดเป็นคำซ้อนไวพจน์คู่ขึ้น เช่น กันภูมิ เค็ดซาค เล่าเวียน แสวงหา เป็นต้น

---

(๕) ฎรายละเอียกรื่อง " คำควบกล้ำในภาษาไทยเขมร " หน้า ๘

การรับคำทาสาค่างประเทศมาใช้ในภาษานั้น อาจจะ
 รับได้ทั้งรูปคำ และ เสียงของคำ คำที่รับคำทาสาค่างเข้ามาใน
 ภาษาไทย ก็เป็นห่วงองเดียวกัน โดยปกตินั้น ภาษาจะรับเสียง
 ที่ฟัง และ พูดได้ทันทีก่อนนึกถึงรูปคำ แต่เฉพาะภาษาเขมร กับ
 ภาษาไทยนี้เท่าที่ได้สังเกตดู มีคำที่รับโดยทางรูปคำมากกว่าทางเสียง
 ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ตัวอักษร เขมร กับ อักษรไทย นั้น
 ต่างกันได้ง่ายประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง คงจะเป็นด้วยคนไทย
 แลโบราณมานิยมศึกษาภาษา และ ตัว หนังสือ เขมร คำไทย
 ที่รับมาจากเขมรจึงมีรูปพ้องกับเขมรมากกว่าเสียง จะสังเกต
 ได้จากถ้อยคำที่ยกมาในบทความต่อไป

ในที่นี้ จะขออธิบายถึงลักษณะ ภาษาและ อักษรวิวิ
 ของเขมรไว้ด้วย เพื่อจะได้เข้าใจรูปคำที่เขียนไว้ในวิธานศัพท์
 เล่มนี้ได้ดีขึ้น

ภาษาเขมร

ลักษณะทั่วไปของภาษาเขมร

ภาษาเขมรมีลักษณะเป็นภาษาพหิตคือคำ หมายความว่า เป็นภาษาที่นิยมใช้คำเติม (Affix) ซึ่งอาจมีทั้งเติมหน้า (Prefix) เติมกลาง (Infix) และเติมหลัง หรือ ปัจจัย (Suffix) เข้าประกอบ คำเติมให้เกิดเป็นคำต่าง ๆ ขึ้นในภาษา เมื่อประกอบแล้วคำเติม และ คำเติม ก็ยังคงอยู่ (๒) ภาษาเขมรนิยมแต่การเติมหน้าหรืออุปสรรค ซึ่งเขมรเรียกว่า วาตุเติมและเติมกลางเท่านั้น ไม่มีเติมหลัง การเติมคำนี้ เขมร เรียกว่า ผลลส (ออกเสียง ผลล) มีประโยชน์ในทางไวยากรณ์มาก เพราะ ให้อำนาจเปลี่ยนแปลงชนิดของคำจากกริยา หรือ วิเศษณ์ เป็น กริยากริยิต เป็นวิเศษณ์ และเป็นนามเป็นต้น (๓)

ลักษณะคำเขมร เป็นคำพยางค์เดี่ยวโดด ๆ อย่างภาษาไทยก็มี เป็นคำหลายพยางค์ก็มาก และส่วนมากตัวต้นของคำมักเป็นตัวกล้ำ เช่น กุณ กุณล กุณาย ไพร าล าล เป็นต้น การเรียงคำเข้าประโยค ในภาษาเขมรมีลักษณะอย่างเดียวกันกับภาษาไทย คือ เรียงตาม ประธาน กริยา และ กรรม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปให้เข้ากับเพศ พจน์ และบุรุษ ของประธานเลย คำนามที่ทำหน้าที่ประธานและกรรมก็มีรูปอย่างเดียวกันไม่ต้อง เปลี่ยนแปลง

ลักษณะวิภาษภาษาเขมร

เขมรมีตัวพยัญชนะอยู่ ๓๓ ตัว เห็นอักษรไทยได้ คือ

ก ข ค ง	จ ฉ ช ฌ ญ	ฎ ฏ ท ธ ณ	ด ต ถ ฒ น
บ ป ฟ ภ ม	ย ร ล ว ส ห ฬ	ตัวพยัญชนะเขมร	ที่มีพื้นเสียงต่าง

(๒) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ หน้า ๓๑ - ๓๒

(๓) นาย ฉ่ำ ทองคำวรรณ - เป็ริณู

จากพยัญชนะไทย	คือ	ค	มีเสียงเท่าตัว	ก
		ช	มีเสียงเท่าตัว	จ
		ท	มีเสียงเท่าตัว	ฎ
		ห	มีเสียงเท่าตัว	ค
		พ	มีเสียงเท่าตัว	ป

เขมรมีสระอยู่ ๒๐ ตัว คือ อ อา อิ อี อี อี อู อู อัว
 เอี เอียบ เอื้อ เอ แอ ไอ โอ เอา อู๋ อ๋ อ่า อะ พยัญชนะ
 ๓๓ ตัว และสระ ๒๐ ตัว ของเขมรนี้ แบ่งออกเป็นสองพวก เรียกว่า
ปฺฤตมาศร พวกหนึ่งเป็นพวกที่มีเสียง "อโฆษะ" มี ตัว ก ข จ ฉ
 และ สระ อ อา อิ อี เช่นกัน อีกพวกหนึ่งเรียกว่า อัมมาศร เป็น
 พวกที่มีเสียง "โฆษะ" มี ค ฆ ง ช ฅ เป็นต้น กับ สระ อีก ๘ ตัว คือ
 ฤ ฎา ฎ ภา

พยัญชนะ ปฺฤตมาศร กับ อัมมาศร มีสำเนียงต่างกัน
 พวกแรกมีสำเนียงเป็น "ออ" เช่น ก ข จ ฉ ต้องอ่านว่า กอ ขอ จอ ฉอ
 ส่วนพวกหลัง มีสำเนียงเป็น "อัว" บ้าง เป็น "โอ" บ้าง เช่น ค ฆ ง
 อ่านว่า กัว คัว งัว หรือ โก โค โง ทั้งนี้แล้วแต่ท้องถิ่น และ
 เมื่อประสมกับสระ พยัญชนะ ทั้งสองพวกนี้ก็จะมีเสียงแตกต่างกันไป คือ
 ตัวพยัญชนะปฺฤตมาศร จะออกเสียงเป็น กอ ภา เกะ เกียบ เกอะ
 เกอ โกะ โก กัว เกอ เกียบ เกือ เก แก โก ; ส่วน พยัญชนะ
 อัมมาศร จะเป็น กัว เกียบ กิ ที กิ ที กู ฎู กัว เกอ เกียบ เกือ เก
 แก กิย โก เกือว กุม กิวม เกม เกียะสั ตัวพยัญชนะมีตัวสะกด พวก -
 ปฺฤตมาศร หรือ อโฆษะ เช่น "กม" อ่านว่า กอม "จง" อ่านว่า จอง
 แต่ พวกอัมมาศร หรือ โฆษะ เป็น "กม" อ่านว่า โกบ "ยก" อ่านว่า ยาก
 เป็นต้น

ลักษณะคำควบกล้ำในภาษาเขมร

พยัญชนะสองตัวที่ประสมอยู่ในสระเดียวกันนั้น ในเขมรจะออกเสียง
 ร่วมกันทั้งสองตัว เสียงควบเช่นนี้ ในภาษาไทยมีแค่ควบกับตัว ร , ล , และ ว
 เท่านั้น ที่สามารถออกเสียงพร้อมกับตัวที่ควบได้ แต่ถ้าเป็นพยัญชนะอื่น ๆ ควบ
 กันในภาษาไทยจะเติมเสียง " อะ " ครึ่งเสียงแทรกระหว่างตัวพยัญชนะสองตัว
 ที่ควบกันนั้น เสียงลักษณะนี้ เรียกตาม นิรุกติศาสตร์ว่า เสียงเลื่อนสรรภักดิ์ (๘)
 และคำควบกล้ำที่ต้องมีเสียงอะที่พยัญชนะตัวต้นด้วยนี้ ในอักษรวิวิไทย เรียกว่า
 " อักษรนำ " คือ พยัญชนะตัวหน้านำพยัญชนะตัวหลัง เช่น คำ พนม เขมร เขียน
 ว่า ฃนั และออกเสียงตัว ฃ กับ น ร่วมกันทีเดียว แต่ในภาษาไทยจะมีเสียง
 อะ ที่ พ นิดหนึ่งก่อน แล้วจึงตามด้วยตัวหลัง เป็น พ-น-ม

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาเขมร

ภาษาเขมร ไม่ใช่ภาษาวรรณยุกต์ (Tone Language)
 จึงไม่มีการกำหนดความหมายที่เสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทย แต่ก็อาจออกเสียง
 สูงต่ำได้ เพื่อ แสดงความรู้สึก เช่น ในประโยคคำถาม เสียงสูงที่ท้าย
 ประโยค เป็นต้น ข้อนี้นับว่าแตกต่างจากภาษาไทยมาก คำเขมรที่เข้ามาอยู่
 ในภาษาไทยส่วนมาก ก็ออกเสียงตามแบบอักษรวิวิไทย ตัวอักษรสูงก็ออกเสียงสูง
 ตัว อักษรสูง หรือ อักษรกลดลงควบอักษรต่ำ ชนิดอักษรเดียว ไทยก็อ่านเป็นอักษรนำ
 ตามอย่างไทย คำเขมรในภาษาไทยจึงมีเสียงไม่ตรงเดิม เช่น

แข	ไทยออกเสียงว่า	แข	แต่เสียงในภาษาเดิมจะเป็น	แค
เขนย	ไทยออกเสียงว่า	ชะ-เหนย	แต่เสียงในภาษาเดิมจะเป็น	เคนบ
สลา	ไทยออกเสียงว่า	สะ-หลา	แต่เสียงในภาษาเดิมจะเป็น	สุลา
โอง	ไทยออกเสียงว่า	อะ-โอง	แต่เสียงในภาษาเดิมจะเป็น	โอง ภา

(๘) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นิรุกติศาสตร์ ภาค ๒ หน้า ๑๕๕

เครื่องหมายต่าง ๆ

เขมร มีเครื่องหมายใช้หลายรูป เช่น " ~ " เรียกว่า รัยยะ ใช้แทนตัว ร. ในภาษาสันสกฤต ดังตัวอย่างคำ " นิราณ " จะมีเครื่องหมาย รัยยะมืออยู่บนตัว ว. ให้อ่านว่า " นิรุาณ " เป็นต้น^(๘) เครื่องหมายต่าง ๆ ในภาษาเขมรมีที่สำคัญควรจะพูดถึง คือ " ' " เรียกว่า รัสสัญญา เป็น เครื่องหมายสำหรับเปลี่ยนแปลงเสียงสระให้สั้นลง หรือให้เปลี่ยนเป็นอย่างอื่น เขมรมักมีการใช้เครื่องหมาย รัสสัญญา ดังนี้ คือ

๑. เมื่อประสมกับพยัญชนะอ โฆษะ หรือ ฆุณฆาตรา ทำให้มีเสียงสั้นลง เช่น กาน อ่านว่า กาน ใส่รัสสัญญาจะเป็น กาน อ่านว่า กาน (๑๐) จง อ่านว่า จอง ใส่รัสสัญญา เป็น จง อ่านว่า จ็อง (คล้ายจง) กบ อ่านว่า กอบ ใส่รัสสัญญา เป็น กบ อ่านว่า ก็อบ (คล้ายกบ)

๒. เมื่อประสมกับพยัญชนะ โฆษะ หรือ อังฆาตรา สระ อา และ ศักสะกคเป็นพยัญชนะวรรค ฎ ท ฬ และตัว ล ส ฬ จะเปลี่ยนเสียงสระเป็น เอื้ออะ เช่น คาค อ่านว่า เกือก คาล อ่านว่า เกือล เป็นต้น แต่ถ้าตัวสะกดเป็นพยัญชนะวรรค ก จ และตัว ว เสียงจะคงเดิม เช่น คาก อ่านว่า เกือก ชาก อ่านว่า เจือก

(๘) นาย ฉำ ทองถาวรณ กัมพูชา เล่ม ๑ หน้า ๗.

(๑๐) คำที่ประสมกับ สระ อา มีตัวสะกด แล้วได้เครื่องหมายเสียงสั้นนี้ ถ้าหากว่า ตัวสะกดเป็นตัว ง. เขมร นิยมใช้รูป ำ แทนรัสสัญญา เช่น กาง จะใช้รูป ก่าง แทน รวาง จะใช้รูป รวาง แทน เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงคำใช้ในภาษาเขมร

เขมร มีวิธีการเปลี่ยนแปลงรูปคำใช้ในภาษาคด้วยการเติมคำเติมหน้า หรือ อุปสรรค และเติมคำเติมกลาง เขมรมีหลักในการเติม ดังนี้ คือ

๑. เติมอุปสรรค " บั " คำว่า อุปสรรค นี้ เขมร เรียกว่า ราชูเมคิม อุปสรรค " บั " ของเขมรจะเปลี่ยนแปลงรูปไปได้เป็น บง บญ บณ และ บน ซึ่งเขมรจะเลือกใช้ให้เข้ากับพยัญชนะต้นของคำที่เติมอุปสรรค ถ้าพยัญชนะต้นของคำที่เติมอุปสรรค เป็น พยัญชนะวรรค ก เช่น เกิด คัก กาบ เขมรจะใช้ บง เป็น บงเกิด บงคัก บงกาบ ถ้าตัวต้นของคำที่จะเติม อุปสรรคเป็นพยัญชนะวรรค จ เช่น จวบ จุก จูะ เขมรจะใช้ บญ เป็น บญจวบ บญจุก บญจูะ เป็นต้น

อุปสรรค บั ของเขมรใช้เติมเฉพาะคำกริยา และคำคุณท์เท่านั้น เมื่อเติมแล้ว ทำให้เป็นกริยากริติก แปลว่า ทำให้ เช่น

เกิด เติมอุปสรรค บั เป็น บงเกิด แปลว่า ทำให้เกิด

อร อ่านว่า ออน แปลว่า คีใจ เติมอุปสรรค บั เป็น บงอร แปลว่า ทำให้คีใจ

จุก อ่านว่า จก แปลว่า เปิบ เติม อุปสรรค บั เป็น บญจุก แปลว่า ป้อน

เลจ อ่านว่า เลค แปลว่า โยล เติมอุปสรรค บั เป็น บนเลจ แปลว่า ทำให้โยล , เคน เป็นต้น

๒. เติมอุปสรรค หรือ ราชูเมคิม ป บ พ ก , ปุร

อุปสรรค หรือ ราชูเมคิมนี้ ใช้สำหรับนำหน้าคำกริยา และ คำคุณท์ ให้เป็น กริยอกกริติก เช่นเดียวกับ " บั " แต่อุปสรรคพวกนี้นิยมเขียนควบกับตัวพยัญชนะตัวต้นของคำเติม เช่น ราม เมื่อเติมอุปสรรค ป. จะได้รูป ปุราม การเลือกใช้ตัวอุปสรรคก็เลือกใช้แค่เฉพาะพวกอักษรที่อุปสรรคเหล่านี้สามารถ

๑. คำว่า ราชูเมคิม นี้ มีหลายชื่อเรียก เช่น ราชูเมคิม, ราชูเมคิม, ราชูเมคิม, ราชูเมคิม

จนนำโคบในวิภังษาเสียงโฆระ. ๒ หือโฆระไว้ (กัว ป ๘ เป็น โฆระ,
พ ก เป็น โฆระ) ตัวอย่าง เช่น

เวียน อ่านว่า เวียน แปลว่า เวียน ลงอุปสรรค เป็น เวียน เป็น แปลว่า สอน
จัญ อ่านว่า จัน แปลว่า แพ้ ลงอุปสรรค เป็น จัญ อ่านว่า จัญ แปลว่า ทำให้แพ้
ข้าย อ่านว่า ขัย แปลว่า ตีค : ลงอุปสรรค เป็น ข้าย อ่านว่า ขัย แปลว่า ทำให้ตีค
ไมล อ่านว่า เมิน แปลว่า มองดู ลงอุปสรรค เป็น ประไมล แปลว่า ประมาทดู

๓. เติม คำเติมกลาง น คำเติมนี้เขมรจะใช้เติมแก่คำนาม กริยา
และคำคุณ เท่านั้น ทั้งเติมได้แก่เฉพาะคำเติมที่เป็นคำพยางค์เดียว และมี
พยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะ สนิล ตัวอย่าง เช่น กาจ จ่า จู กวค ภา
เมื่อเติมคำเติมลงไปแล้วจะทำให้เกิดเป็นคำสองพยางค์และเปลี่ยนชนิดของคำ
เช่น จาก กุณ เป็น นาม บ้าง กริยา เป็น กุณ บ้าง กริยา เป็น
นาม บ้าง

อนึ่งรูป " น " นี้เขมรจะใช้เติมได้แก่เฉพาะคำที่เกิดจากพยัญชนะ
โฆระ หรือที่เรียกว่า อัมมาครา เท่านั้น ถ้าคำเติมเกิดจากพยัญชนะโฆระ หรือ
ที่เรียกว่า มุตตมาครา รูป " น " จะเปลี่ยนไปเป็น " ๒ " ทั้งนี้เพื่อรักษา
เสียงสระไว้ให้คงเดิมนั่นเอง แต่ถ้าสระเป็นสระที่ออกเสียงเหมือนกันทั้งที่ประสม
กับพยัญชนะโฆระและโฆระ ก็จะคงใช้ " น " ตลอดไป ตัวอย่างคำที่เติม " น " และ " ๒ "

กัจ	อ่านว่า	กาค	แปลว่า	คุร้าย	-	กัจ	แปลว่า	ความคุร้าย
จง	อ่านว่า	จอง	แปลว่า	ถูก	-	จง	แปลว่า	เครื่องถูก
จ็	อ่านว่า	เจบ	แปลว่า	กิน	-	จ็	แปลว่า	ของกิน
ทบ	อ่านว่า	ทบ	แปลว่า	กิน	-	ทบ	แปลว่า	สิ่งที่กิน
ทวญ	อ่านว่า	ทวน	แปลว่า	ร้องไห้	-	ทวญ	แปลว่า	การร้องไห้
เจียร	อ่านว่า	เจียน	แปลว่า	ตัด	-	เจียร	แปลว่า	เศษที่ตัดออก

๔. เติม นิกนิต " "

นิกนิต เขมรจะเติมลงเฉพาะบนคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นคำควบกล้ำ

เท่านั้น เมื่อเติมนิคหิตแล้วจะต้องเปลี่ยนตัวพยัญชนะ ชนิดเดิม ให้เป็นพยัญชนะ
สติดิล เช่น ตัว ข. เปลี่ยนเป็น ก. , ข เปลี่ยนเป็น ค เป็นต้น
แต่ถ้าตัวพยัญชนะเดิมเป็นสติดิลก็ไม่ต้องเปลี่ยน ตัวอย่าง เช่น

ชฺลาง อ่านว่า ชฺล้ง แปลว่า ฉุน แรง — กฺลาง แปลว่า ความฉุน
ชฺลวย อ่านว่า ชฺล้วย แปลว่า ทะลวย — ทฺลวย แปลว่า พัง
สฺคาล์ อ่านว่า สฺคัล แปลว่า ฐู — สฺคาล์ แปลว่า กำหนดรู้

๕. เติมพยัญชนะทาง ๆ

ก) เติมตัว น ที่คำกริยาซึ่งเกิดจากพยัญชนะสติดิล แล้ว—
แปลงตัวพยัญชนะสติดิลเดิมให้เป็น ชนิด คำที่เติมตัว น นี้ แล้วจะกลายเป็น
เป็นคำนาม เช่น

กยฺ อ่านว่า กย แปลว่า ย้ง — ชนมฺ แปลว่า สิ่งที่ยังไว้
เกียรฺ อ่านว่า เกียร แปลว่า กวาด — เขนียฺร แปลว่า ไม้กวาด
บงฺ อ่านว่า บง แปลว่า เกลี้ยงม — ยฺนวง แปลว่า มวยม

ข) เติมตัว ม ที่คำกริยาบางคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นตัวสติดิล
เมื่อเติมแล้วให้เปลี่ยนพยัญชนะสติดิลเดิมให้เป็น ชนิด เช่น

กานฺ อ่านว่า กัน แปลว่า ถือ — ชฺมานฺ แปลว่า ผู้ถือ
เกฺยฺรฺ อ่านว่า เกย แปลว่า เคน — เตฺยฺมีรฺ แปลว่า ผู้เคน
สฺมฺ อ่านว่า โสม แปลว่า ขอ — ลฺมฺ แปลว่า ผู้ขอ

ค) เติมตัว บ ที่คำซึ่งเกิดจากพยัญชนะในเพศวรรคบางคำ
แล้วทำให้เป็นคำนามได้ เช่น

เลกฺ แปลว่า บก , แต่ง — เลบิกฺ แปลว่า นหรือยกรอง
บลฺ แปลว่า เห็น, เข้าใจ — โยบลฺ แปลว่า ข้อที่ควรเข้าใจ

ง) เติม ห และ ฬ ที่คำกริยา และ คำคุณศัพท์ซึ่งเกิดจากพยัญชนะ
ชนิดบางคำแล้วทำให้กลายเป็นคำนาม เมื่อเติม ห และ ฬ แล้ว ตัวพยัญชนะ
ชนิดเดิมต้องเปลี่ยนเป็น สติดิล เช่น

ชุต	อ่านว่า	เตอะ	แปลว่า	ยิด - กิฮุส	แปลว่า	ความยิด
ซิง	อ่านว่า	เงิง	แปลว่า	โกรซ - กิหิง	แปลว่า	ความโกรซ
ฉิ	อ่านว่า	ทม	แปลว่า	ใหญ่ - หัน	แปลว่า	ความใหญ่

การจัดเรียงคำในวิทยานิพนธ์เล่มนี้

การศึกษาค้นคว้าเรื่องราวทางภาษานั้น ก็เพื่อประโยชน์ในการที่จะใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการใช้ภาษา เพื่อจะแสดงถึงคุณค่าของคำภาษาไทยที่มาจากภาษาเขมรเท่าที่จะค้นคว้าได้ จึงได้เรียบเรียงถ้อยคำไว้ตามประเภทการใช้ภาษาของภาษไทย ดังนี้ คือ

ก) คำที่ใช้ในวรรณคดี เป็นประเภทคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ มีคำสามัญมยบางคำที่พบในวรรณคดี เป็นชื่อเฉพาะของสัตว์หรือสิ่งของ เช่น โธ่งโธ่ง , จิ้งจุกาตา คำพวกนี้จะว่าเป็นคำสามัญมยที่ไม่สนิทเพราะไม่ได้ใช้ผูกกันตามปกติ มีแต่ในวรรณคดีอย่างเล่มเท่านั้น จะว่าเป็นคำในวรรณคดีก็ยังไม่ถูกต้องเพราะไม่ปรากฏที่อื่นอีกด้วยไม่ใช่คำที่ใช้ได้แพร่หลาย เหมือนคำ เช่นที่มีความหมายว่า ผู้หญิง , สาวงาม คำพวกนี้ได้จัดไว้ต่อจากพวกคำในวรรณคดี

ข) คำที่ใช้เป็นคำราชาศัพท์ คำราชาศัพท์เป็นคำที่มีลักษณะพิเศษ และมีเรื่องที่น่าศึกษามาก

ค) คำที่ใช้เป็นคำขานในภาษาไทย

ง) คำที่ใช้วรมคสามัญมยทั่วไป

เมื่อคำอีกประเภทหนึ่งที่ได้พบรูปลักษณ์ และความหมายในคำภาษาเขมร เหมือนกับคำในภาษาไทย แต่เป็นคำที่ไม่อาจจะตัดสินได้ว่า เป็นคำเขมรดั้งเดิมหรือคำไทยดั้งเดิมจากรูปคำ หังไม่มีเรื่องราว หลักฐานอื่นใดที่บ่งชี้ว่า ใครเป็นเจ้าของคำนี้ แม้จะกล่าวไว้แต่ตอนต้นว่า ไทยเป็นผู้รับวัฒนธรรมของเขมรมาแต่ก่อน ถ้อยคำก็รับมาใช้มาก แต่ในสมัยหลัง ก็ได้ปรากฏว่า เขมรกลับทรุดโทรมลงและได้ยกบ่อนับถือวัฒนธรรมไทย ถึงกับขอวัฒนธรรมไทยไปใช้ก็มี ถ้อยคำเหล่านี้ข้าพเจ้าได้จัดไว้เป็นอีกพวกหนึ่งต่างหาก